

3. Довбня В. Січові Стрільці київського формування у визвольних змаганнях 1917-1920 років: організація та правові засади діяльності / за наук. ред. П. П. Михайленка. – К. : Текст, 2002. – С. 15-16.
4. Історія Січових стрільців. Воєнно-історичний нарис. – Львів : “Червона калина”, 1937. – К. : Україна, 1992. – С. 36.
5. Там само. – С. 37.
6. Там само. – С. 43.
7. Там само. – С. 45.
8. Головацький І. Сторінки історії УСС. – Львів, 1998. – С. 58.
9. Галицько-Буковинський курінь Січових Стрільців // Енциклопедія історії України. Т. 2. – К. : Наукова думка, 2004. – С. 34.
10. Історія Січових стрільців. – С. 148.
11. Там само. – С. 153.
12. Там само. – С.185.
13. Довідник з історії України (А-Я) : посібник для серед. загальноосв. навч. закл. / за заг.ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид. доопр. і доповн. – К. : Генеза, 2001. – С. 581-582.

АНДРУСИШИН Б. И. Параллели истории. (К 10-й годовщине установления мемориальной доски на здании НПУ имени М. П. Драгоманова, посвященной Галицко-Буковинскому куреню Сечевых Стрельцов).

Рассматривается история формирования и пребывания в ноябре 1917 – январе 1918 гг. Галицко-Буковинского куреня Сечевых Стрельцов в помещении по улице Пирогова, 9 в г. Киеве, где сегодня размещается Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, и о событиях, связанных с установлением по этому поводу мемориальной доски в январе 2001 г.

Ключевые слова: Галицко-Буковинский курень, Сечевые Стрельцы, Е. Коновалец, А. Мельник, Л. Кравчук, Фонд имени Олега Ольжича, Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова.

ANDRUSYSHYN B. I. Parallels history. (to the 10 anniversary of the establishment of a memorial plaque on the building of the NEA Dragomanov devoted to Galician-Bucovina booth Sich Riflemen).

The history of formation and visit in november 1917 – january 1918 Galicia-Sich Riflemen Bukovinskogo booth at the Pirogov Street, 9 in Kiev, where it housed the National Pedagogical University after M. P. Dragomanova and events related to the installation of a memorial plaque on the matter in January 2001.

Keywords: Galicia, Bukovina cottage, Sich Riflemen, E. Konovalets, A. Melnik, Leonid Kravchuk, the Foundation named after Oleg Ol'zhycha, National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov.

Костиця І. О.
Київський національний університет культури і мистецтв

“НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ” ЯК ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

У статті визначаються проблеми політичної детермінації культурних процесів у контексті політичної антропології та національних пріоритетів культуротворення.

Ключові слова: культура, політика, національна ідея, політична антропологія. .

Сьогодні стає цілком очевидним, що труднощі і прорахунки в здійсненні соціально-економічних, політичних перетворень, недоліки у вирішенні багатьох проблем суспільного життя в період становлення ринкових відносин та перетворення культурного потенціалу у культурний капітал в Україні полягають зовсім не в тому, що реформи є недостатньо розробленими чи не відповідають потребам людини, всього суспільства. Значною мірою вони зумовлюються саме тим, що для успішного здійснення реформ українському суспільству поки що не вистачає сформованої системи відповідних світоглядно-ціннісних орієнтацій, зрілої національної самосвідомості, які формуються, передусім, в контексті політичної антропології як інтегративної дисципліни.

Проблеми політичної антропології в контексті державотворення розроблялися такими дослідниками, як В. Андрущенко, О. Бабкіна, В. Бех, В. Бебик, В. Вашкевич, К. Ващенко, В. Воловик, П. Гайденко, Є. Головаха, В. Горський, В. Горбатенко, Л. Губерський, О. Забужко, В. Костицький, В. Кремень, Л. Лавриченко, В. Лях, М. Михальченко, адже маловизначеними залишаються проблеми специфікації ідеологічного досвіду презентації політичної інформації в контексті національного культуротворення.

Мета статті – визначити культурно-історичні виміри “національної ідеї” як феномен політичної антропології.

Приклад демократичних країн зі складною структурою культурних відмінностей показує, що навіть найліберальніші держави не лише дбають про права меншин, а й займаються політикою національного будівництва (саме такий термін вживає сучасний теоретик лібералізму В. Кимлічка і він є дуже доречним для України), творення культурного ядра політичної нації, включно з підтримкою та закріпленням єдиної офіційної мови, творення та поширення національних міфів та символів як складової процесу формування політичної нації та загальнонаціональної ідентичності.

Після зруйнування старого компартійного механізму ідеологічно-культурної обробки населення поки що не створено нового цілісного механізму вироблення та здійснення державної культурної політики (власне, не сформувалося ще навіть нової національної ідеології, яка б відбивала погляди не самих лише політичних еліт, а й широких суспільних верств).

Сьогоднішнє українське суспільство – це “складне перехідне суспільство, яке вимагає системи базових вартостей, визначених економічних і соціокультурних орієнтацій. Саме й тому надзвичайно важливою проблемою виступає соціокультурна ідентифікація України, тобто усвідомлення своєї тотожності з певною культурною моделлю на

основи національної ідеї” [13, с. 91].

Відповідаючи на поставлене самим же дослідником запитання “Що таке національна (українська) ідея”, В. Лісовий, наприклад, відзначає, що вислів “національна ідея” застосовується здебільшого у трьох основних значеннях: а) цим висловом позначають важливу для суспільства ідею будь-якого змісту; щодо якої існує згода більшості громадян; в обох випадках цю ідею розглядають як таку, що сприяє громадянському єднанню; б) ідею нації; в) особливості національної свідомості; з останнім пов’язане застосування цього вислову для позначення національного ідеалу (“мрії”), призначення нації (в тому числі нації) тощо. Для буття нації, вважає вчений, важлива не тільки, а часто не стільки наявність деяких об’єктивних особливостей в культурі чи політичній історії, скільки те, в чому самі люди вбачають свою особливість, свою відмінність від інших націй. Це самоусвідомлення має своїм важливим складником певні ціннісні орієнтації і волю – тобто, “діяльне утвердження себе як колективної “особистості” [12, с. 453].

У цьому сенсі ще І. Франко відзначав суть національної ідеї саме в її складності як “синтези бажань, потреб і змагань близьких, практично легших і трудніших до досягнення бажань та змагань далеких, таких, що лежать поза межами можливого... Такі ідеали можуть поставати, можуть запалювати серця ширших кругів людей, вести цих людей до найбільших зусиль, до найтяжчих жертв, додавати їм сили в найстрашніших муках і терпіннях” [19, с. 77].

Сучасний дослідник М. Розумний відзначає що, у найважливішому і найзагальнішому вияві національна ідея постає для рефлексуючої свідомості як ідея нації, вважаючи при цьому, що зміст слова “нація” властивий праісторичній колективній свідомості, яка завжди поділяла світ на “своїх” і “чужих”. На думку автора, про ідею слід говорити як про трансцендентальну з передумову людського пізнання. Для визначення сутності національного важливе значення має “національний образ”, який часто виступає як “національна мрія”. Цілісність образу України, стверджує дослідник, була передумовою творчості Шевченка, Костомарова, Куліша, Лесі Українки та інших, кожен з яких при цьому творив “свою Україну”. Однак принципом організації такої цілісності є ідея. На певному етапі ця цілісність має конституюватися як самість. Для пробудження національного організму до життя необхідно, щоб у аморфній структурі образу з’явилося ядро, довкола якого на новій основі організуються смислові поля національної культури [16, с. 61].

Безумовно, національна ідея – це феномен, що на відміну від політичних ідеологій, має більш широкий – культурний характер. Відомий

український суспільствознавець та історик В. Липинський саму культуру визначав через її “націєтворчу” та “націєохорончу” функцію”. З огляду на це “сума певних суспільних вартостей – що в боротьбі за існування себе оправдали та в досвіді поколінь показали себе для самозбереження тієї групи (що їх створила, себто народу, нації) найкращими – творить те, що ми називаємо культурою” [11, с. 102].

На нашу думку, дискурс, що точиться більше сімнадцяти років “національної ідеї”, “ідеології держави”, передбачає не державно-кланову, етногрупову чи класову ідеологію. Як зазначено в Конституції України, суспільне життя має своїм підґрунтям економічну, політичну та ідеологічну багатоманітність і жодна ідеологія не може бути визнана державою як обов'язкова. Конституційний принцип політичного плюралізму аж ніяк не суперечить існуванню в суспільстві консолідуючої національної ідеї, яку б сприйняло все населення, “бо ніхто в світі, – за словами С. Вовканича, – не відкидає її як визнаний духовно-ідеологічний феномен розвитку державності” [3, с. 39].

Таким чином, національна ідея також втілена в ідеї державотворення і відображає ціннісно-нормативні паттерни взаємовідношення держави й громадянського суспільства, мас і еліт, соціальних груп з державою та поміж собою. Зокрема, цю тезу конкретизує В. Воловик: “...ідеологія державотворення постає як сукупність теоретично обґрунтованих альтернативних ідей і поглядів, що виражають ставлення до існуючої системи державного устрою та її можливих змін, які сприйняті як правильні і потрібні співгромадянами конкретного суспільства, утвореними ними соціальними шарами і групами, що певною мірою беруть участь у практичній реалізації цих ідей і поглядів” [4, с. 25]. Інші сучасні українські дослідники Г. Кривчик та В. Бараєв зазначають роль національної саме у збереженні культурної унікальності та поступу нації. “Під автентичною національною ідеєю слід розуміти саме комплекс теоретичних положень і розумово психологічних феноменів, які, з одного боку, відображають дійсний процес формування нації, а з іншого – сприяють йому” [10, с. 33].

Одночасне втілення національної ідеї у культурному та державно-політичному полях дозволяє розглядати її як можливий принцип управління культурою. Мало того, національна ідея та національна культура, як сфера її практичного втілення, можуть і повинні стати тими могутніми соціальними чинниками, які здатні вирівнювати й згладжували закономірні регуляторні неспроможності ринкової економіки (ринкового господарювання) та влади (держави – як регулятора ринкових конкурентних відносин), формувати оптимальну й самобутню національну модель господарювання й адміністративного управління, які базуватимуться на ментальних

особливостях, ідейно-культурних, економічних і політичних традиціях суспільства.

Тому питання формування національної ідеї належить не лише до соціально-політичної, морально-етичної й культурної сфер суспільного життя. Необхідно усвідомити, що це питання безпосередньо пов'язане з проблемою ефективного забезпечення пропорційного й сталого суспільного розвитку, з формуванням у суспільстві системи внутрішніх (ціннісних, культурних, морально-етичних) і зовнішніх (нормативно-правових, адміністративних, економічних) регуляторів, які збалансуюватимуть інтереси різних індивідів і соціальних груп та стануть механізмом вироблення й реалізації загальносуспільних інтересів [11].

Національна ідея повинна бути ідеологічним ядром для формування стратегії суспільного розвитку, стати необхідним ціннісним й ідейно-культурним змістом, який має наповнити діяльність органів влади та інститутів громадянського суспільства в Україні, створити для них потужні нематеріальні стимули й орієнтири та відчуття власної місії, забезпечити високий рівень їх організаційного розвитку й менеджменту; стати соціальним алгоритмом, комунікативною мовою у діалозі й плідному партнерстві державного, приватного й громадського секторів.

При цьому проблема полягає не тільки у відсутності усталених методів і механізмів державного впливу на формування й реалізацію національної ідеї, а переважно в тому, що державна влада, яка утворилася на тлі радянського моноідеологічного режиму та однопартійної політичної системи, до цього часу, захопившись ідеєю “політичного плюралізму” не усвідомила державотворчу роль національної ідеї, як фундаменту, на основі якого буде формуватися громадянське суспільство. Таким чином, можна стверджувати, що чисельні як загальнодержавні, так і регіональні програми не знайшли до цього часу суспільної підтримки і виявилися приреченими до забуття багато в чому тому, що не знайшли відгуку у свідомості громадян, їх підтримки.

Більшість сучасних українських науковців та дослідників не відкидають важливості та необхідності втілення національної ідеї як провідного чинника побудови державної політики як всередині держави так і в світі в цілому. Проте достатньо багато дискусій точиться навколо її наповнення – адже базові цінності у такому випадку повинні не лише формулюватися, а й бути прописані у стратегічних документах, мають бути перекладеними на мову конкретних політичних дій, стати базою державної політики як комплексу практичних заходів. З цього приводу ще М. Драгоманов підкреслював, що “національна ідея сама по собі не є ліком на всі лиха громадські... питання політичні, культурні, соціальні мають свої задачі, по

крайній мірі, стільки ж важні, як і національні, і для котрих національності можуть бути тільки ґрунтом і формою варіацій” [7, с. 483].

Отже питання змісту національної ідеї, наповнення її певними цінностями, що можуть стати засадничими принципами управління культурою та українською державою в цілому є вельми актуальним та невирішеним ані в теоретичному, ані в практичному плані. З одного боку, „українська національна ідея виходить з автохтонності української нації і формується на базі екзистенціально-гуманістично орієнтованої національної ментальності українського народу. Вона базується на глибокому усвідомленні приналежності кожного українця до української національної спільноти, ідентифікації його з цією спільнотою, формуванні уявлень про її типові риси, історичні й духовні цінності, етнічну територію, мову. А це є й ознаки політичної антропології як певного чинника ідентифікації суб'єкта влади і окремого індивіда.

Досвід формування й реалізації національної ідеї як на вітчизняному ґрунті, так і в зарубіжних країнах, свідчить про необхідність модернізації національної ідеї, зміст якої полягає в збереженні й стабілізації на конституційних засадах здобутої державності. В. Скуратівський та В. Трощинський виділяють три підходи до визначення світоглядно-орієнтаційних засад сучасної української національної ідеї [18, с. 3]. Згідно з першим підходом, у її основу має бути покладена ідея прав і свобод людини, згідно з другим – український націоналізм, згідно з третім – адекватне поєднання загальногромадянської й етнічної складових. Перший підхід, як зазначає автор, за всіх переваг не вирізняє самобутність українського народу з одного боку, а з іншого – трактування поняття свободи відбувається в різних народів по-різному.

Другий підхід передбачає боротьбу українського народу за власну державність. Однак, оскільки націоналізм в Україні не має глибоких культурних і економічних коренів і не відіграє консолідуючої ролі в суспільстві, швидше навпаки, про що згадувалося вище, то цілком очевидно – така ідеологія не може бути основою української національної ідеї.

Найбільш перспективним видається третій підхід, згідно з яким національна ідея має стати тим ядром, навколо якого повинна інтегруватися поліетнічна спільнота, що є джерелом і синтезом стратегічних діянь держави. Однак, на нашу думку, в управлінні етнонаціональними процесами національна ідея повинна, окрім вищезазначеного, виступати і в ролі системоутворювального чинника державної політики у сфері національних відносин.

В. Брюховецький з цього приводу зауважує: “вирізняючи та формуючи

національну ідею для України, необхідно шукати не тільки ті “больові точки”, що роз’єднують нас, а й “точки дотику”, що об’єднують. Адже найважливіше завдання національної ідеї саме для України – це не лише забезпечення достойного життя людей (це само собою зрозуміло для будь-якого народу), а, насамперед, – згуртування нації, яка упродовж досить тривалого часу була розірвана” [2, с. 8].

Отже серед багатьох національних цінностей та інтересів, що можуть стати основою об’єднуючої національної ідеї М. Патлах виділяє пріоритетні: забезпечення суверенітету держави; створення цілісної системи національної безпеки; безконфліктне входження України до міжнародного суспільства як рівноправної держави та створення стабільних умов для розвитку стосунків із країнами, в яких вона має власні інтереси; охорона конституційного ладу; гарантування прав національних меншин, розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності громадян усіх національностей, що становлять народ України; подолання економічної кризи, забезпечення внутрішньополітичної стабільності суспільного життя; розроблення державної ідеології [15, с. 119].

Видається можливим запропонувати такі принципи формування національної ідеї в Україні як багатоскладовому суспільстві, враховуючи її державні інтереси: мультикультуралізм (як принцип культурної політики полікультурного суспільства); принцип культурної демократії; заохочення культурної самосвідомості за умов відмови від нав’язування самосвідомості; збереження й розвиток мовного різноманіття; спрямованість культурної політики на розвиток творчості; орієнтація як на національні, так і на загальнолюдські цінності; визнання пріоритету міжнародно-правових актів у сфері культури [8, с. 75].

На нашу думку саме такі цінності – складові національної ідеї можуть бути покладені у принципи управління розвитком культури в Україні. Проте сучасні реалії глобального середовища диктують нові вимоги до ефективного управління у сфері культури. Перед національною культурою в цілому та державою в галузі управління нею постає завдання протидії руйнаційним та суперечливим іншодержавним ідеологічним впливам.

Глобалізація економічної та політичної активності супроводжується хвилями трансформації в сфері культури, процесом, що називають “культурною глобалізацією”, або конвергенцією глобальної культури. При цьому мова йде насамперед і головним чином про фабрикацію символів культури. Глобальні ринки збуту споживчих товарів і інформації роблять неминучим вибір того, що підлягає поглинанню. Крім того культурна глобалізація перекреслює ототожнення національної держави з національно-державним суспільством, зіштовхуючи один з одним

транскультурні форми комунікації і життя, уявлення про відповідальність і етнічну приналежність, про те, якими бачать себе й інших окремі групи й індивіди [1, с. 118]. Отже глобалізація, безперечно, несе певні загрози та виклики для розмивання та уніфікації унікальних національних культур.

Для України можливість стати полем та пасивним об'єктом для реалізації національних ідей інших націй підсилюється в силу її геополітичного становища. “Специфіка геополітичних координат України, – зауважує Ф. Рудич, – полягає в її належності одночасно до двох регіонів – Європи та Євразії, причому в обох Україні належить периферійне положення” [17, с. 11]. Американський політолог С. Хантінгтон також розглядає Україну як державу, що локалізована на порубіжжі між двома протилежними цивілізаціями, примирення яких не передбачається [14, с. 198].

Отже розглядаючи Україну як нову державу, яка прагне посісти належне місце в Європі, дослідники відзначають украї суперечливий і негативний феномен – “зникнення” України з глобальної та інтелектуально-культурної арени наприкінці 90-х років ХХ століття” [5, с. 17-18]. Як песимістично відзначає з цього приводу І, на думку деяких вчених “для України мова йде “не про пошук способу зайняти місце в центрі світу в своєрідній єдності суперництва й співробітництва, а про те, щоб не дати відсунути себе на периферію і не посісти прогашної позиції на узбіччі глобального світу” [9, с. 22].

Важливий зростаючий вплив на культурний та державно-політичний процеси в нашій державі мають зовнішні суб'єкти, зокрема, впливові у культурному сенсі держави та міжнародні організації. В контексті викладеного вище можна виділити західний і східний (російський) чинники, що мають відповідне концептуальне та інституційне наповнення.

З одного боку, це вестернізація, що включає передачу західного ліберально-демократичного досвіду суспільної організації і спирається на потужні економічні та військово-політичні ресурси Заходу. При цьому здійснюється вплив на формування та підсилення саме демократичних елементів української суспільної свідомості та політичної культури. Водночас зворотною стороною західного впливу (вестернізації) є глобалізація з її космополітичним началом, що розчиняє культурно-національні особливості і сумнівно сприяє націо- і державотворенню.

Незважаючи на здебільшого позитивне ставлення до інтеграційних та прозахідних устремів України у вітчизняних наукових колах, серед дослідників існують і такі, що вбачають вкрай необхідним пошук заходів проти глобальних та неоліберальних впливів на українську культуру.

З іншого боку, йде проникнення впливу зі Сходу, що носить переважно

реакційно-консервативний характер і проявляється в просуванні неокомунізму, російського варіанту християнства (православ'я), ксенофобії і вестернофобії, етатизму й авторитаризму як моделей державного устрою тощо. В цьому сенсі слід зважити на високий асиміляційний потенціал російської культури, тривалість періоду деукраїнізації в культурній сфері, історичні особливості взаємин України та Росії. Зважаючи на те, що західний та російський чинники є проявами геополітичного суперництва на глобальному та субрегіональному рівнях, між ними існує гостра конкурентна боротьба, у тому числі культурна та ідеологічна.

Ситуація ускладнюється тим, що для нашої країни, як зауважує О. Дергачов, проблема визначення природного місця на міжнародній арені, набуття чітких характеристик як суб'єкта міжнародних відносин “практично не детермінована якоюсь концептуальною (ідеологічною) спадщиною, а тим більше – державною традицією. І тому для неї значуща насамперед реальна тканина зв'язків із зовнішнім світом. Сьогодні ці зв'язки розвинені негармонійно і потребують істотних змін. Так само і сприйняття України світовою спільнотою ґрунтується на вкрай суперечливих досягненнях її незалежного розвитку, непевних геополітичних орієнтирах, системі цінностей та пріоритетів, що їх сповідує політична еліта” [6, с. 34].

Висновки. Отже за таких обставин, глобалізація в цілому, так само як і окремі спрямовані ззовні культурні та ідеологічні впливи, потенційно можуть чинити деструктивні ефекти на розвиток вітчизняної культури. Відповіддю на це має стати підтримка української ідентичності та віднаходження змісту національної ідеї у сучасних умовах.

Недостатня інтегрованість окремих регіонів або суспільних груп у загальнонаціональний контекст, їхня орієнтованість на вузько-регіональні чи закордонні культурні індустрії позбавляє цілісності національний культурний простір, робить його вразливим для зовнішнього втручання.

Національний культурний простір можна вважати єдиним і цілісним, якщо, по-перше, існують розвинені спільні символічні системи (мова, система вартостей, національна культурна спадщина), що є комунікаційною базою всього суспільства; по-друге, культурні потреби суспільства задовольняються передусім завдяки національним виробникам культурного продукту та національним каналам культурної комунікації; по-третє, немає значних груп у суспільстві, які б стабільно перебували поза сферою національних комунікаційних каналів (мереж), належачи натомість до інонаціонального культурного простору.

Тривале порушення цілісності національного культурного простору обумовлює істотні відмінності у системах цінностей, ідейних орієнтаціях, у джерелах культурної та суспільної інформації, що виникають між

населенням окремих регіонів країни, а також між великими суспільними групами за релігійними, мовними та іншими ознаками. Отож забезпечення цілісності і повноти українського культурного простору має бути віднесене до пріоритетних завдань культурної політики.

Використана література:

1. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / Ульрих Бек ; [пер. с нем. А. Григорьев, В. Седельник]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 385 с.
2. Брюховецький В. Передмова / В. Брюховецький // Україна в пошуках себе: національна ідея, проблеми розвитку. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 328 с.
3. Вовканич С. Українська ідея: пріоритет інтелекту людини і нації / С. Вовканич // Схід. — 1998. – № 7. – С. 37-45.
4. Воловик В. Основні фактори становлення ідеї державотворення / В. Воловик // Віче. – 2001. – № 12. – С. 22-31.
5. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. ; кер. авт. колективу і наук. ред. О. Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2001. – 733 с.
6. Дергачов О. Небезпека як атрибут державності / О. Дергачов // Політична думка. – 1997. – № 1. – С. 27-34.
7. Драгоманов М. П. Чудацькі думки про українську національну справу / М. П. Драгоманов. // Вибране / уряд. Р. С. Міщук; Ю. В. Приміт, Р. С. Міщука, В. С. Шандра. – К. : Либідь, 1991. – 688 с.
8. Дрожжина С. Культурна політика сучасної полікультурної України: соціально-філософський та правовий аспекти : монограф. / С. Дрожжина. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2005. – 151 с.
9. Колодко Г. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн / В. Гжегож, Г. Колодко. – К. : Основні цінності, 2002. – 248 с. – (Серія : “Сучасна думка”).
10. Кривчик Г. Національна консолідація як умова державотворення в Україні (частина II) / Г. Кривчик, В. Бараєв // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2006. – № 3. – С. 24-37.
11. Кужель О. Деякі грані національної ідеї [Електронний ресурс] О. Кужель. – К. : Аналітичний центр “Академія”, 2005. – Режим доступу: http://www.academia.org.ua/index.php?p_id=98&id=26
12. Лісовий В. Що таке національна (українська) ідея? / В. Лісовий // Націоналізм: антологія. – 2-ге вид. [упоряд. О. Проценко, В. Лісовий]. – К. : Смолоскип, 2006. – С. 453-479.
13. Медвідь Ф. Християнські засади української національної ідеї / Ф. Медвідь // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 1999. – С. 91-94.
14. Новий світовий порядок у XXI столітті: тенденції та європейський вимір : виступ Семюела Хантінгтона на круглому столі в Національному інституті стратегічних досліджень, 18 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / С. Хантінгтон. – 30 жовт. 1999 р. – Режим доступу до журн. : http://xy2.org.ua/strategy/hunt_woiid.html.
15. Патлах М. Національний інтерес як важлива детермінанта національного виміру суспільства / М. Патлах // Нова парадигма : Альманах наукових праць. – Запоріжжя, 2000. – Випуск 18. – С. 114-122.
16. Розумний М. Національна ідея та її самозаперечення / М. Розумний // Сучасність. – 1996. – № 3. – С. 58-63.
17. Рудич Ф. Україна, Росія, Євроатлантика: деякі аспекти взаємовідносини / Ф. Рудич // Персонал. – Приложение № 5(10) “Украина в современном геополитическом пространстве”. – 2000. – № 2(56). – С. 7-14.
18. Скуратівський В. Гуманітарна політика в Україні : навч. посіб. / В. Скуратівський, В. Трощинський, С. Чукут. – К. : Міленіум, 2002. – 262 с.
19. Франко І. Поза межами можливого / І. Франко // Вивід прав України. – Львів : Слово, 1991. – С. 59-77.

КОСТЫРЯ И. О. “Национальная идея” как феномен политической антропологии.

В статье определяются проблемы политической детерминации культурных процессов в контексте политической антропологии и национальных приоритетов культуротворчества.

Ключевые слова: культура, политика, национальная идея, политическая антропология.

KOSTYRYA I. O. “National idea” as phenomenon of political anthropology.

In the article the problems of political to influence of cultural processes are determined in the context of political anthropology and national priorities of creation of culture.

Keywords: culture, policy, national idea, political anthropology.

**Нихад Лоутфи Хадж Асаад
Национальный педагогический университет
имени М. П. Драгоманова**

ПРОЦЕСС ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ И ВКЛАД ИТАЛЬЯНСКОЙ ДИПЛОМАТИИ ДО МОМЕНТА ПРОВЕДЕНИЯ МЕССИНСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

В статье исследован процесс европейской интеграции и вклад итальянской дипломатии в этот процесс, начиная с зарождения идеи евроинтеграции в двадцатых годах и до момента проведения Мессинской конференции. Рассматривается путь преобразования понятия евроинтеграции в коллективном сознании, который был долгим и трудным, а также находил разное отношение в итальянском правительстве.

Ключевые слова: Евроинтеграция, Мессинская конференция, итальянская дипломатия.

Не смотря на существование большого массива историографической литературы о процессе европейской интеграции, важный вклад итальянской дипломатии в этот процесс до сих пор не был эффективно, высококачественно и тщательно исследован. Ученые признали исторические исследования по вопросам европейской интеграции устаревшими. Причиной этому является проблема доступа к первичным документальным источникам, а также стремление многих исследователей отойти от методологических подходов, которые разделяют международную политику и внутреннюю политику. Ввиду выше изложенного сложилась ситуация, при которой агиографический экскурс в процесс европейской интеграции не сопровождался тщательным и адекватным научным анализом [18, с. 221].

Совсем недавно, во введении к коллекции архивных документов про роль Италии в строительстве Европы, был изложен факт, что “этот фундаментальный аспект республиканской внешней политики” был исследован “лишь частично в истории, описывающей европейскую интеграцию” с целью укрепления ложного образа роли маргинальных сил, который существовал в Италии (работы таких авторов, как Альчиде Де